

Sygn. akt: II AKa 96/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Mirosław Ziąja
Sędziowie	SSA Małgorzata Niementowska (spr.) SSO del. Zbigniew Radwan
Protokolant	Magdalena Baryła

przy udziale **Prokuratora Prok. Apel. Krzysztofa Błacha**

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2013 roku sprawy

D. G. s. T. i J.

ur. (...) w Ś.

oskarżonego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k.
w zw. z art. 273 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k.

na skutek apelacji obrońcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 29 listopada 2012 r. sygn. akt. XVI K 148/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla rozstrzygnięcia zawarte
w punkcie 3;

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb
Państwa.

Sygn. akt II AKa 96/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2012 roku, Sąd Okręgowy w Katowicach, w sprawie sygn. akt XVI K 148/12 uznał oskarżonego D. G. za winnego popełnienia czynu wyczerpującego znamiona art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k.

w zw. z art. 273 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. polegającego na tym, że

w okresie od 25 października 2005 roku do 11 stycznia 2006 roku w C. będąc właścicielem Firmy Handlowo-Uslugowej (...) w B. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w zamiarze uzyskania kredytu bankowego w (...) Bank S.A. oddział w C. przedłożył nierzetelne dokumenty i użył poświadczającego nieprawdę operatu szacunkowego nieruchomości przy ulicy (...) w B. wprowadzając pracowników banku w błąd, co do wartości tej nieruchomości, czym doprowadził (...) Bank S.A. oddział w C. do niekorzystnego rozporządzenia pieniędzmi w kwocie 2 700 000 zł, i za to na mocy art. 294 § 1 k.k. i art. 33 § 2 i 3 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. wymierzono mu karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych przyjmując, że jedna stawka wynosi 20 zł. Na mocy art. 69 k.k. i art. 70 § 1 pkt. 1 k.k. warunkowo zawieszono oskarżonemu wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 4 lata. Na zasadzie art. 46 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody poprzez zwrot pokrzywdzonemu (...) Bank S.A. obecnie działającemu pod nazwą (...) Bank (...) S.A. w W. kwoty 2 700 000 zł. Nadto w oparciu o art. 627 k.p.k. i art. 2 ust. 1 i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych zasądzono od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki w kwocie 5 170 zł i opłatę w kwocie 640 zł.

Apelację od wyroku złożył obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości i zarzucając:

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia, a to przepisu art. 7 k.p.k., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, tj. ocenę wykraczającą poza wskazania doświadczenia życiowego, wiedzy i prawidłowego rozumowania;
- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wydanego orzeczenia, polegający na przyjęciu, iż oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 273 k.k., podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż oskarżony nie zamierzał oszukać pokrzywdzonego i miał zamiar spłacać zaciągnięty kredyt.

Stawiając te zarzuty, obrońca wniósł o uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego nie zasługuje na uwzględnienie. Odnosząc się do podniesionych przez skarżącego zarzutów, należało stwierdzić, że wbrew ich stanowisku Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, a zebrany materiał dowodowy, w oparciu, o który je poczyniono oceniono należycie, a jego ocena nie przekracza granic określonych przepisem art. 7 k.p.k.

I tak słusznie sąd I instancji ocenił za niewiarygodne wyjaśnienia oskarżonego w zakresie, w jakim ten podaje, że w momencie składania wniosku kredytowego w (...) Banku w C. o kredyt hipoteczny i zawierania umowy kredytowej nie działał z góry powziętym zamiarem doprowadzenia pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego bezspornym jest, że to właśnie oskarżony wystąpił z inicjatywą wszczęcia procedury kredytowej, a następnie przedłożył poświadczające nieprawdę i nierzetelne dokumenty w postaci operatu szacunkowego wyceny nieruchomości sporządzonej przez J. G. z zawyżoną wartością nieruchomości, pozorną umowę przedwstępną dzierżawy zawartą z T. C. i z (...) i podrobione przez siebie deklaracje podatkowe PIT. Fakt ten wynika bezspornie z wyjaśnień samego oskarżonego jak i z zeznań świadków (...) Bank (...) S.A. J. B. i R. M. ocenionych przez sąd I instancji jako wiarygodne.

Dodatkowo na fakt nierzetelności operatu szacunkowego dotyczącego nieruchomości w B. przy ulicy (...) i zawyżenia wartości tej nieruchomości wskazuje opinia biegłego, który w toku postępowania dokonał wyceny szacowanej nieruchomości

i opinia (...) Stowarzyszenia (...). Te ostatnie dowody jednoznacznie wskazują na fakt, że wycena nieruchomości przy ul (...) w B. została przez jej autora zawyżona i jest nierzetelna. Wartość nieruchomości mającej stanowić zabezpieczenie kredytu, co wynika z zeznań pracowników banku ma istotne znaczenie dla jego wysokości oraz oprocentowania. Zgodzić się zatem należy z sądem I instancji, że oskarżony swoim zachowaniem wyczerpała znamiona art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. oraz art. 297 § 1 k.k. i art. 273 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k.

Przypomnieć, bowiem trzeba, iż zgodnie z podzielanym przez sąd ad quem orzecznictwem Sądu Najwyższego, znamię oszustwa stanowiącego skutek przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. wypełnione zostaje także i wtedy, gdy sprawca, działając w sposób opisany w tym przepisie, doprowadza inną osobę do rozporządzenia mieniem w sposób niekorzystny z punktu widzenia instytucji kredytowej, np. dlatego, że wskutek wprowadzenia w błąd dochodzi do udzielenia kredytu o wyższym stopniu ryzyka niż ten, który istnieje w przekonaniu pokrzywdzonego. (por. wyrok SN z dnia 30 sierpnia 2000 roku, V KKN 367/00 - OSNKW 2000, nr 9-10, poz. 85 oraz uzasadnienie postanowienia SN z dnia 25 lutego 2002 roku, I KZP 1/02 - OSNKW, 5-6/02, poz. 35).

Idąc dalej, niekorzystnym rozporządzeniem mieniem przy zawarciu umowy kredytowej nie musi być powstanie rzeczywistej straty w sensie materialnym, lecz

np. już sam fakt przyznania takiego kredytu bez odpowiedniego zabezpieczenia, z ryzykiem utraty wypłaconych środków i nieuzyskania odsetek (OSNKW 2006/4/40, Biul.SN 2006/4/15, Wokanda 2006/10/22). Niekorzystne rozporządzenie mieniem, jako znamię przestępstwa oszustwa (również oszustwa jako jednej z form zagarnięcia mienia, przewidzianych w art. 120 § 8 k.k.), może bowiem polegać nie tylko na udzieleniu kredytu osobie, która ma zamiar niezwrócenia go, lecz również na tym, że pokrzywdzony udziela kredytu w sytuacji, gdy jest on nienależycie zabezpieczony, jako że kredytobiorca zataił (...) własną rzeczywistą złą kondycję finansową (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 1998 roku, sygn. akt IV KKN 351/97). Nawet fakt późniejszego zwrócenia kwoty kredytu przez sprawcę nie wyklucza uznania, iż jego udzielenie na warunkach gorszych (np. poprzez udzielenie go bez faktycznego zabezpieczenia lub przy gorszym zabezpieczeniu niż wymagane dla tego typu czynności) stanowiło niekorzystne rozporządzenie mieniem (por. wyrok SN z dnia 30 sierpnia 2000 roku, V KKN 267/00, OSP 2001, z. 3, poz. 51) ([w:] Kodeks karny. Część szczególna. Tom III. Komentarz do art. 278-363 k.k., Zoll Andrzej (red.), Zakamycze, 2006).

Tożsame poglądy, jak w wyżej cytowanym orzecznictwie, przedstawiane są w doktrynie prawa karnego materialnego. Przyjmuje się mianowicie, że niekorzystne rozporządzenie mieniem jako skutek przestępstwa oszustwa może polegać także na takiej zmianie w stanie majątkowym, która nie przejawia się ani w pozbawieniu poszkodowanego przyszłych dochodów, ani w stworzeniu podstaw prawnych do poniesienia w przyszłości określonych wydatków, lecz polega na pogorszeniu sytuacji majątkowej poszkodowanego, na przykład przez przesunięcie terminów spłaty długu, pogorszenie szans właściciela na odzyskanie należności czy niezgodne z umową wpisanie go do hipoteki na gorszym miejscu, wreszcie na niekorzystnym

lub niepełnowartościowym zabezpieczeniu spłaty długu (por. D. Pleńska, O. Górniok (w:) System prawa karnego..., s. 419; J. Bednarzak, Przestępstwo oszustwa..., s. 81; T. Oczkowski, Oszustwo jako przestępstwo majątkowe i gospodarcze, s. 66; wyrok SN z dnia 26 lutego 1998 roku, IV KKN 351/97, KZS 1999, z. 1, poz. 10).

Sumując, w świetle przedstawionych wyżej uwag, odnoszących się z jednej strony do dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny zebranych w sprawie dowodów, a co za tym idzie do poczynienia prawidłowych zdaniem Sąd Apelacyjny – wbrew tezie apelacji – ustaleń faktycznych, apelacja obrońcy oskarżonego, kwestionująca ustalenia faktyczne oraz prawidłowość zastosowania kwalifikacji prawnej, musiała zostać nieuwzględniona. Oskarżony osiągnął korzyść majątkową, w postaci pieniędzy pochodzących z kredytu, wprowadził pokrzywdzony bank, czyli osobę prawną w błąd co do swojej sytuacji majątkowej – przedkładając w tym celu

poświadczający nieprawdę dokument w postaci nierzetelnego operatu szacunkowego i pozornej umowy dzierżawy oraz poświadczające nieprawdę deklaracje PIT –doprowadził pokrzywdzony bank do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, poprzez udzielenie mu kredytu mimo braku odpowiedniego w ocenie banku zabezpieczenia czyli doprowadzić do udzielenia mu przez bank kredytu “trudnego”. Tym samym, co już wyżej podkreślono także przyjęta przez Sąd kwalifikacja prawna zachowania oskarżonego, czyli przyjęcie realizacji znamion czynu zabronionego opisanego w art. 286 § 1 k.k. oraz art. 297 § 1 k.k. i art. 273 k.k. nie budzi żadnych wątpliwości co do swej poprawności i zasadności. Zastrzeżenia sądu odwoławczego wywołało natomiast rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 3 wyroku a dotyczące zasądzonego na mocy art.46 §1 k.k. obowiązku naprawienia szkody poprzez zwrot pokrzywdzonemu (...) Bank S.A. obecnie działającego pod nazwą (...) Bank (...) S.A. w W. kwoty 2 700 000 złotych w sytuacji dysponowania przez pokrzywdzonego Bankowym tytułem wykonawczym. Takie obciążenie D. G. obowiązkiem naprawienia szkody było niedopuszczalne w świetle art. 415 § 5 k.p.k. Klauzula antykumulacyjna, zawarta w art. 415 § 5 k.p.k., kategorycznie wyklucza kumulowanie tytułów egzekucyjnych wynikających z różnych orzeczeń (tytuł taki stanowi także orzeczenie wydane na podstawie art. 46 § 1 k.k.), przy czym nie ma znaczenia, czy roszczenie, o którym wcześniej orzeczono w postępowaniu cywilnym zostało, czy też nie zostało skutecznie wyegzekwowane. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 roku III KK 321/12).

W opinii Sądu Apelacyjnego, wymierzona oskarżonemu za czyn przypisany mu w pkt I wyroku kara pozbawienia wolności oraz grzywna jest adekwatna do rangi czynu, jaki popełnił, a także jego okoliczności osobistych. Jest słuszna, wyważona i sprawiedliwa oraz właściwa z punktu widzenia zasad prewencji ogólnej i szczególnej. Uwzględnia, bowiem stopień społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonemu przestępstwa przejawiającego się w charakterze naruszonego dobra prawnego, w sposobie, okolicznościach oraz skutkach jego działania i pobudkach zachowania.

Reasumując pomimo drobnego mankamentu, o którym napomknięto wyżej, wyrok Sądu Okręgowego wobec D. G. należało uznać za prawidłowy i należyście uzasadniony, stąd też podlegał on jedynie drobnej zmianie w zakresie uchylenia rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3 wyroku, zaś w pozostałym zakresie należało utrzymać go w mocy.